

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ: ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ – ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ

Studio Πολεοδομίας - Χωροταξίας

“Έκθεση πεπραγμένων, παρατηρήσεις στα τελικά κείμενα, συνδυαστικό σενάριο και όραμα της ομάδας Διοίκησης”

ΟΜΑΔΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Λιάγκης Νικόλαος
Τριανταφύλλου Χαρούλα
Στάικος Γεώργιος

Ονοματεπώνυμο Διδασκόντων:

Λαλένης Κων/νος
Σαπουνάκης Άρης
Μπεζαντέ Χριστίνα

ΒΟΛΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2011

Περιεχόμενα

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	4
ΈΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ	5
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ	12
ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	12
❖ Συνεδριακό κέντρο	12
❖ Δίκτυο μεταφορών.....	13
❖ Εξυγίανση αστικών μεταφορών	14
❖ Ανάπλαση οδού Λαρίσης	14
Παραλείψεις – συμπληρώσεις από ομάδα διοίκησης.....	14
❖ Προσέλκυση μόνιμων κατοίκων	15
❖ Ποιότητα ζωής στον αστικό χώρο.....	15
❖ Συνεργασία επιχειρήσεων διπλόλου.....	15
❖ Ρεαλιστικότητα σεναρίου	15
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΠΡΩΤΟΤΥΠΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΔΟΞΙΑΔΗ ΚΑΙ ΡΣ16	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΑΡΤΩΝ	17
ΟΜΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	18
Ανάλυση SWOT.....	18
Πλεονεκτήματα	18
Μειονεκτήματα.....	18
Απειλές.....	18
Ευκαιρίες.....	18
Ευνοϊκές συνθήκες ανθρώπινου δυναμικού	18
Ανάπτυξη E&T υποδομών και υπηρεσιών.....	18
Συμπληρωματικοί κλάδοι.....	18
• Φτωχό προϊόν, έλλειψη ταυτότητας, ανταγωνισμός βασιζόμενος στο χαμηλό κόστος 18	
• Χαμηλό επίπεδο εμπιστοσύνης, κουλτούρα συνεργασίας	18

• Ανταγωνιστικές πιέσεις από ανερχόμενες περιοχές.....	18
• Υποχώρηση σε ανταγωνιστικές στρατηγικές χαμηλού κόστους και προστιθεμένης αξίας	18
• Χαμηλή δικτύωση επιχειρήσεων.....	18
• Αξιοποίηση των υποδομών	18
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	21
ΟΜΑΔΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	24
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	24
ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	25
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	28
ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	29
ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ.....	29
ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	31
ΧΑΡΤΕΣ.....	32
Όραμα ομάδας Διοίκησης	33
ΚΑΙΡΙΑ ΜΕΤΡΑ ΤΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ.....	34

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος Studio Πολεοδομίας – Χωροταξίας μας ανατέθηκε από τους διδάσκοντες του μεταπτυχιακού να αναλάβουμε την ομάδα Διοίκησης όσο αφορά το Στρατηγικό Σχεδιασμό του πολεοδομικού συγκροτήματος Βόλου. Οι έτερες ομάδες εργασίας ήταν οι : ομάδα Περιβάλλοντος, ομάδα Έρευνας & Εκπαίδευσης, ομάδα Επιχειρηματικότητας & Καινοτομίας και ομάδα Τουρισμού.

Αρχικά, ρόλος της ομάδας Διοίκησης ήταν η παροχή υλικού (κείμενα, χάρτες, ορθοφωτοχάρτες) στις ομάδες εργασίας προκειμένου να αποκτήσουν τα απαραίτητα υπόβαθρα για την σχεδίαση των χαρτών τους, αλλά και να έχουν διάφορα συμπληρωματικά κείμενα. Η διανομή του υλικού έγινε κατά βάση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και μέσω της άμεσης επαφής μας στο μάθημα. Επίσης ρόλος της ομάδας Διοίκησης ήταν η καθοδήγηση των ομάδων βήμα προς βήμα με σχόλια και κατευθύνσεις επί των εργασιών που παρουσιάζαν στα αντίστοιχα μαθήματα οι ομάδες (όπως αυτά προσδιορίζονταν από το χρονοδιάγραμμα του μαθήματος). Η καθοδήγηση αυτή έγινε είτε κατά τη διάρκεια του μαθήματος με τη μορφή σχολίων, συζήτησης κτλ. είτε μετά το μάθημα, όταν η ομάδα Διοίκησης είχε προμηθευτεί τις εργασίες και ήταν σε θέση να τις επεξεργαστεί λεπτομερέστερα και να κάνει πιο συγκεκριμένα σχόλια. Έπειτα από κάθε διόρθωση ανά ενότητα η Διοικητική ομάδα όφειλε να προωθήσει τις διορθώσεις – παρατηρήσεις και κατευθύνσεις εγκαίρως έτσι ώστε να υπάρχει δυνατότητα άμεσης τροποποίησης από τις ομάδες εργασίας. Κυριότερος ρόλος της ομάδας Διοίκησης ήταν προχωρώντας προς το τέλος των μαθημάτων και αφού είχαν ολοκληρωθεί οι εργασίες εκ μέρους των ομάδων, να συντάξει την παρούσα «έκθεση πεπραγμένων» με έμφαση στα πεπραγμένα στα ενδιάμεσα των μαθημάτων, τόσο από τις ομάδες εργασίας όσο και από την ομάδα διοίκησης, στο υλικό που έχει συγκεντρωθεί, καταγραφεί και οργανωθεί κλπ. Επιπλέον, θεωρήθηκε χρήσιμη η διατύπωση ενός σεναρίου/οράματος και συνδυαστικής πρότασης που προέκυψε μέσα από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε ανά τομέα από τις ομάδες εργασίας, αλλά και τις συνέργειες των διαφόρων μέτρων και προτάσεων. Τέλος ευθύνη της ομάδας διοίκησης ήταν η δόμηση της φόρμας αξιολόγησης των ομάδων εργασίας βάση κάποιων παραμέτρων, χωρισμένες σε κατηγορίες και με διαφορετικό ποσοστό (βάρος) στο τελικό βαθμό, αλλά και η δημιουργία ενός φύλλου αξιολόγησης με βάρη για την αξιολόγησή της από τις υπόλοιπες ομάδες.

ΈΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
24/2/2011	Επεξήγηση θέματος, μορφής και διαδικασιών της άσκησης. Οριστικοποίηση ομάδων.	-

Διαγωνισμός σε 5 ομάδες:

- Διοίκησης
- Περιβάλλοντος
- Έρευνας & Εκπαίδευσης
- Επιχειρηματικότητας & Καινοτομίας
- Τουρισμού

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
7/3/2011	“Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ)”, Ν.2508/97, Ν.2742/99, Ν.1337/83, Ν.947/79, Χρήσεις Γής	Power point

Στο συγκεκριμένο μάθημα είχαμε μια πρώτη επαφή με τους κυριότερους πολεοδομικούς νόμους που αφορούν την Ελλάδα από το 1979 έως και το 1999. Οι ομάδες εργασίας ανέλαβαν να παρουσιάσουν σε power – point τα παραπάνω νομοθετήματα έτσι ώστε να έχουν μία πρώτη επαφή με τη νομολογία που σχετίζεται με την διαδικασία πολεοδομικού σχεδιασμού. Η ομάδα Διοίκησης μίλησε συγκεκριμένα για τα “Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια” και για το ΦΕΚ 166Δ 6-3-87 ΠΔ που αφορά τις Χρήσεις γης.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
19/3/2011	Τεχνικές Προδιαγραφές ΓΠΣ, Θεωρία Swot Analysis, σημειώσεις Π1, ΓΠΣ Βόλου, παραδείγματα Α5 & Α6	Word, power point

Αποστολή από την ομάδα Διοίκησης προς τις ομάδες εργασίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου υλικού σχετικά με τις προδιαγραφές των ΓΠΣ που θα έπρεπε οι ομάδες να ακολουθήσουν στη συνέχεια του Studio, σημειώσεις για την Swot Analysis, αλλά και το

στάδιο Π1 του Δήμου Βόλου και παραδείγματα για το στάδιο Α5 και Α6 που ακολουθούσε έτσι ώστε οι ομάδες να έχουν μία εικόνα τι θα πρέπει να πράξουν για το επόμενο μάθημα.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
23/3/2011	Παρουσίαση SWOT και σεναρίων από ομάδες. Ανάλυση προδιαγραφών για Π1.	Word, power point

Παρουσίαση από τις ομάδες εργασίας των σεναρίων τους και της Swot analysis, πρώτα σχόλια από τους καθηγητές, πρώτα σχόλια από την ομάδα Διοίκησης και κατευθύνσεις για τη συνέχεια. Ανάλυση προδιαγραφών για την επόμενη ενότητα Π1.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
26/3/2011	Σχόλια – διορθώσεις – οδηγίες από την ομάδα διοίκησης προς τις άλλες ομάδες, Ορθοφωτοχάρτη για το Π1	Word

Οι ομάδες εργασίας απέστειλαν στην ομάδα Διοίκησης την Swot analysis και το όραμα για κάθε σενάριο ενώ η ομάδα Διοίκησης έκανε με τη σειρά της τις παρατηρήσεις της, τις συμπληρώσεις και τα σχόλια της επί των συγκεκριμένων ζητημάτων, κοινοποίησε στις ομάδες τις τυχόν διορθώσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα. Ακόμα οι ομάδες προμηθεύτηκαν ορθοφωτοχάρτη της περιοχής μελέτης προκειμένου να σχεδιάσουν το χάρτη του Π1.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
30/3/2011	Παρουσίαση Π1 από ομάδες. Ανάλυση προδιαγραφών για Π2.	Word, Power Point

Παρουσίαση από τις ομάδες εργασίας του Π1 και των αντίστοιχων χαρτών. Σχόλια από τους καθηγητές, σχόλια από την ομάδα Διοίκησης και κατευθύνσεις για τη συνέχεια.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
2/4/2011	(ΜΕΛΕΤΗ ΣΧΟΟΑΠ / ΓΠΣ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΒΟΛΟΥ Β1' ΣΤΑΔΙΟ : ΠΡΟΤΑΣΗ, Π2) - (ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ Π1) - Σχόλια – διορθώσεις – οδηγίες από την ομάδα διοίκησης προς τις άλλες ομάδες για το Π1	PDF, Word

Οι ομάδες εργασίας απέστειλαν στην ομάδα Διοίκησης το Π1 που είχαν φτιάξει για το κάθε σενάριο, η ομάδα Διοίκησης με τη σειρά της έκανε τις παρατηρήσεις της, τις συμπληρώσεις και τα σχόλια της επί των συγκεκριμένων ζητημάτων, κοινοποίησε στις ομάδες τις τυχόν διορθώσεις όσο το δυνατόν πιο σύντομα. Επίσης απεστάλη στις ομάδες εργασίας το Π2 του γραφείου Δοξιάδη για το συγκρότημα του Βόλου προκειμένου να πάρουν ιδέες για το δικό τους Π2 και επίσης εστάλησαν αναλυτικές προδιαγραφές για το Π1.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
6/4/2011	Παρουσίαση Π2 από ομάδες. Ανάλυση προδιαγραφών για Π3.	Word, Power Point

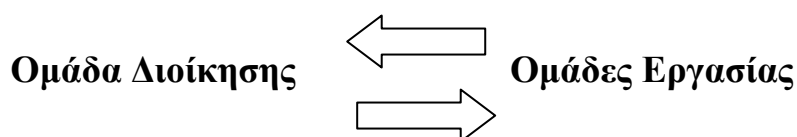
Παρουσίαση από τις ομάδες εργασίας του Π2 και των αντίστοιχων χαρτών. Σχόλια από τους καθηγητές, σχόλια από την ομάδα Διοίκησης και κατευθύνσεις για τη συνέχεια. Αναλυτική επεξήγηση των προδιαγραφών για το Π3.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
7/4/2011	Σχόλια – διορθώσεις – οδηγίες από την ομάδα διοίκησης προς τις άλλες ομάδες για Π2. Προετοιμασία εργαλείου αξιολόγησης από ομάδα διοίκησης.	Word

Οι ομάδες εργασίας απέστειλαν στην ομάδα Διοίκησης το Π1 που είχαν φτιάξει για το κάθε σενάριο, η ομάδα Διοίκησης με τη σειρά της έκανε τις παρατηρήσεις της, τις συμπληρώσεις και τα σχόλια της επί των συγκεκριμένων ζητημάτων, κοινοποίησε στις ομάδες τις τυχόν διορθώσεις όσο το δυνατόν πιο σύντομα. Ακόμα η ομάδα Διοίκησης ξεκίνησε τη προετοιμασία του εργαλείου αξιολόγησης για τις ομάδες εργασίας.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
4/5/2011	Πρώτη παρουσίαση εργαλείου αξιολόγησης από ομάδα διοίκησης.	Excel, PDF

Αμέσως μετά τις διακοπές του Πάσχα επιχειρείται μια πρώτη παρουσίαση της φόρμας αξιολόγησης από την Ομάδα Διοίκησης. Μέσα από διάλογο μεταξύ καθηγητών και ομάδων εργασίας καθορίζονται κάποιες αλλαγές στις αξιολογήσεις όσο αφορά τις υποκατηγορίες και τα βάρη τους. Επίσης ξεκινάει και διάλογος για την αξιολόγηση της ομάδας διοίκησης από τις ομάδες εργασίας.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
18/5/2011	Παρουσίαση από τις ομάδες μελέτης του Π3 του θέματος. Παρουσίαση από την ομάδα διοίκησης της τελικής μορφής του εργαλείου αξιολόγησης, με συμπερίληψη πρότασης για την αξιολόγηση της ομάδας διοίκησης από τις άλλες ομάδες	Word, Power Point

Παρουσίαση από τις ομάδες εργασίας του Π3 και των αντίστοιχων χαρτών. Σχόλια από τους καθηγητές, σχόλια από την ομάδα Διοίκησης και κατευθύνσεις για τη συνέχεια. Συνέχεια διαλόγου για τις αξιολογήσεις και παρουσίαση τους από τις ομάδες για περεταίρω σχόλια και διορθώσεις.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
22/5/2011	Αποστολή στις ομάδες των τροποποιημένων φορμών για τις αξιολογήσεις	Word, PDF

Αποστολή από την ομάδα Διοίκησης των τελικών μορφών των αξιολογήσεων τόσο της ομάδας Διοίκησης όσο και των ομάδων εργασίας για να γίνει γνωστός ο τρόπος αξιολόγησης για το μάθημα.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
25/5/2011	Τελική παρουσίαση από τις ομάδες εργασίας. Η τελική παρουσίαση θα έχει κατ' αρχήν τη μορφή ανακεφαλαιωτικού Power Point. Οι Χάρτες Π1, Π2, Π3 παραδίδονται χωριστά	Word, PDF

Μία ολοκληρωμένη παρουσίαση από τις ομάδες εργασίας της τελικής μορφής του θέματος. Σε μία τριαντάλεπτη παρουσίαση οι ομάδες έδειξαν τη τελική μορφή της εργασίας τους, από την Swot Analysis και τα σενάρια έως και το Π3 με παράλληλη έκθεση των χαρτών και αιτιολόγηση των πράξεων τους. Μόλις ολοκληρώθηκαν όλες οι παρουσιάσεις (χωρίς να γίνουν σχόλια και παρατηρήσεις ενδιάμεσα των παρουσιάσεων αυτό έγινε για εξοικονόμηση χρόνου) ακολούθησε η συζήτηση τα σχόλια και οι κατευθύνσεις από τους Καθηγητές και την ομάδα Διοίκησης, αυτό έγινε ώστε να διορθωθούν κάποια πράγματα στην εργασία έτσι ώστε να πάρει τη τελική μορφή η εργασία των ομάδων.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
28/5/2011	Αποστολή από τις ομάδες εργασίας στην ομάδα Διοίκησης την ανακεφαλαίωση του εκάστοτε θέματος για διορθώσεις, σχόλια και κατευθύνσεις από την ομάδα Διοίκησης έτσι ώστε η εργασία να πάρει τη τελική της μορφή. Ύστερα απ' όλα αυτά η ομάδα Διοίκησης όφειλε να κοινοποιήσει στις άλλες ομάδες τις αλλαγές.	Word, PDF

Έχοντας αποστείλει οι ομάδες εργασίας τις ανακεφαλαιωτικές εργασίες στην ομάδα η Διοίκησης, η τελευταία όφειλε να τις διαβάσει και να σχολιάσει τις τυχόν τροποποιήσεις, τις αλλαγές και να δώσει κατευθύνσεις για τη τελική μορφή του κειμένου και των χαρτών. Πιο συγκεκριμένα οι διορθώσεις για κάθε ομάδα εργασίας ήταν οι εξής:

Ομάδα Περιβάλλοντος

- I. Προσθήκη Swot – Analysis:** Είχε παραληφθεί από την ομάδα στο ανακεφαλαιωτικό μάθημα η προσθήκη στο κείμενο της ανάλυσης SWOT.
- II. Μορφή Χαρτών:** Οι χάρτες δεν ήταν ευανάγνωστοι και ήταν σχεδιασμένοι στο χέρι, επομένως απαιτήθηκε η μορφοποίηση τους.
- III. Μητροπολιτικό Πάρκο – Βιωσιμότητα :** Ενστάσεις αν κάποιο τέτοιο εγχείρημα θα ήταν ρεαλιστικό και εφικτό.

- IV. Προσοχή στη μίξη χρήσεων γης και στους όρους δόμησης:** Σύγκριση με τα προαναφερόμενα και έλλειψη κατεύθυνσης βάση της νομοθεσίας.
- V. Ενίσχυση κοινωφελών και κοινόχρηστων χώρων:** Κάποιο τέτοιο εγχείρημα είναι ιδιαίτερα φιλόδοξο ειδικά σε μια περιοχή όπως ο Βόλος που υπάρχει απουσία αξιοποιήσιμης γης.

Ομάδα Τουρισμού

- I. Προσθήκη Swot Analysis:** Είχε παραληφθεί από την ομάδα στο ανακεφαλαιωτικό μάθημα η προσθήκη στο κείμενο της ανάλυσης SWOT.
- II. Δεν υπάρχει αναφορά για Π.Ο.Τ.Α (μεγάλα ξενοδοχεία με πολλαπλές δραστηριότητες, γκολφ, κτλ):** Απαραίτητα τα παραπάνω για την ανάπτυξη του τουρισμού σε κάτι που απουσιάζει από το Βόλο.
- III. ΠΕΡΠΟ:** Απαιτείται να προστεθούν ιδέες για ΠΕΡΠΟ.
- IV. Απαγόρευση ΑΠΕ στο Πήλιο:** Δεν υπήρξε σαφής τεκμηρίωση του λόγου που η ομάδα Τουρισμού δεν είναι θετική σε χρησιμοποίηση ΑΠΕ στην προαναφερθείσα περιοχή.
- V. Πρωτάθλημα αυτοκινήτου στο Πήλιο:** Δεν θα ήταν βιώσιμη μια τέτοια ιδέα για τους λόγους ότι θα δημιουργούνταν κυκλοφοριακά προβλήματα αλλά και ενδεχομένως να ενοχλούνταν η πανίδα της περιοχής από τον έντονο θόρυβο.
- VI. Το θεματικό πάρκο Αργούς να γίνει μυθολογικό πάρκο με την προσθήκη λοιπών ιστορικών θεμάτων (πχ. Κένταυροι, κτλ)**
- VII. Απαγορεύεται η δημιουργία Βιοτεχνιών, Βιομηχανιών στους οικισμούς**

Ομάδα Έρευνας – Εκπαίδευσης

- I. Προσθήκη Swot Analysis:** Είχε παραληφθεί από την ομάδα στο ανακεφαλαιωτικό μάθημα η προσθήκη στο κείμενο της ανάλυσης SWOT.
- II. Πρόβλημα με την δημιουργία νέας όδευσης σιδηροδρομικής γραμμής και λάθος αποτύπωση στο χάρτη του Π3**
- III. Προσοχή στη μίξη των χρήσεων γης**

Ομάδα Επιχειρηματικότητας – Καινοτομίας

- I. Μεταφορά ΑΓΕΤ:** Δεν υπάρχει κάποιο ιδιαίτερο πλάνο εφόσον μεταφερθεί, η κάποιες προτάσεις.
- II. Έλλειψη οράματος:** Δεν ήταν σαφείς οι στόχοι

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
1/6/2011	Διορθώσεις από την ομάδα διοίκησης της τελικής μορφής της εργασίας των ομάδων	Power Point, Word

Παρουσίαση μέσα στη τάξη από την ομάδα Διοίκησης των αλλαγών στις ανακεφαλαιωτικές εργασίες των υπόλοιπων ομάδων. Οι αλλαγές που παρουσιάστηκαν φαίνονται στις δυο παραπάνω σελίδες.

DATE	Περιεχόμενο	Είδος αρχείου
15/6/2011	«Έκθεση πεπραγμένων» με έμφαση στα πεπραγμένα στα ενδιάμεσα των μαθημάτων, τόσο από τις ομάδες εργασίας όσο και από την ομάδα διοίκησης, στο υλικό που έχει συγκεντρωθεί, καταγραφεί και οργανωθεί κλπ. Επίσης η διατύπωση ενός σεναρίου/οράματος και πρότασης αυτό θα γίνει με την ανάλυση/σχόλια για τις συνέργειες των διαφόρων μέτρων και προτάσεων από τις άλλες ομάδες	Power Point, Word

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

(αποτελούμενη από : Κατούνας Χρήστος, Κοσμάνου Ελένη, Λάλου Γεωργία)

Η ύπαρξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας καθώς και το σχετικά υψηλό μορφωτικό επίπεδο του Νομού Μαγνησίας (υψηλό ποσοστό αποφοίτων Πανεπιστημίων αλλά και κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών) θεωρείται ένα από τα ισχυρά πλεονεκτήματα του Βόλου, το οποίο θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω με κατάλληλες δράσεις ώστε ο Βόλος να αποτελέσει εκπαιδευτικό και ερευνητικό πόλο της χώρας. Παράλληλα, η λειτουργία του διπόλου Βόλου- Λάρισας –κάτι το οποίο εντοπίζεται σε πληθώρα μελετών- είναι γενικά αποδεκτό ότι θα λειτουργούσε ευνοϊκά στην ανάδειξη των δύο πόλεων ως το τρίτο μεγαλύτερο κέντρο της χώρας.

Αξιοσημείωτο για την συγκεκριμένη ομάδα, θεωρούμε και το γεγονός ότι στο τελικό της κείμενο έκανε σαφές σε ποια σημεία συμφωνεί με τα υφιστάμενα σχέδια (ΡΣ, ΓΠΣ) και σε ποια διαχωρίζει τη θέση της, ή ακόμη και διαμορφώνει μία δική της πρόταση (βλ. κέντρα αριστείας).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, όσον αφορά την θέση που παρουσιάζει η ομάδα έρευνας και εκπαίδευσης, έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής :

Ανάλυση SWOT

Όσον αφορά την ανάλυση SWOT, η ομάδα διοίκησης δεν έχει να παρατηρήσει κάτι περαιτέρω.

Όσον αφορά το τελικό παραδοτέο κείμενο, θα θέλαμε να κάνουμε τα παρακάτω σχόλια, τονίζοντας ότι **η τελική απόφαση και η κατάρτιση της πολιτικής, ανήκει αποκλειστικά στην ομάδα μελέτης.**

❖ Συνεδριακό κέντρο

Σύμφωνα με την ομάδα μελέτης, υπάρχει σύμπνοια με τις απόψεις του σχεδίου Δοξιάδη, όσον αφορά την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στην εθνική οδό Βόλου – Λάρισας,

για την ενίσχυση και την ουσιαστική λειτουργία του διπόλου. Επιπλέον, φαίνεται να θεωρεί σημαντική την συνεργασία μεταξύ ερευνητικών κέντρων Λάρισας και Βόλου, ωστόσο διαφοροποιείται όσον αφορά την χωροθέτηση του συνεδριακού κέντρου. Από την πλευρά της η ομάδα διοίκησης θεωρεί πως η βέλτιστη θέση για την χωροθέτηση του συνεδριακού κέντρου είναι στο Βελεστίνο (άποψη σχεδίου γραφείου Δοξιάδη) και όχι στον κόμβο περιφερειακού Λάρισας- Βόλου (όπως υποστηρίζει η ομάδα έρευνας – εκπαίδευσης). Αυτό, κατά τη γνώμη μας συμβαίνει για τους κάτωθι λόγους :

- ✚ Πρώτον, απέχει σχεδόν εξίσου μεταξύ Βόλου – Λάρισας, οπότε θα μπορούσε να χρησιμοποιείται και από τις δύο πόλεις για συνέδρια κτλ.

- ✚ Δεύτερον, το Βελεστίνο απέχει μόλις 20 χλμ από τον Βόλο, γεγονός που δεν αποτρέπει την λειτουργία min bus ή αστικών λεωφορείων για την εξυπηρέτηση των αναγκών του συνεδριακού κέντρου

- ✚ Τρίτον, δεν θα επιβαρύνει κυκλοφοριακά την είσοδο της πόλης του Βόλου.

- ✚ Τέταρτον, η εξεύρεση επαρκών εκτάσεων στο Βελεστίνο για την δημιουργία ενός σημαντικού συνεδριακού χώρου, θεωρούμε ότι είναι πιο εύκολη.

- ✚ Πέμπτον, ενδεχομένως να αποτελέσει βασικό παράγοντα ανάπτυξης του Βελεστίνου.

- ✚ Έκτον, η δημιουργία θέσεων εργασίας μπορεί να προσελκύσει πληθυσμό για να κατοικήσει μόνιμα στο Βελεστίνο και επομένως να συμβάλει στην προώθηση της κατοικίας κατά μήκος της οδικής σύνδεσης Βόλου- Λάρισας.

- ✚ Τέλος, η χωροθέτησή του κατά μήκος του βασικού άξονα σύνδεσης των δύο πόλεων λειτουργεί ως ουσιαστικός παράγοντας προώθησης του διπόλου.

❖ Δίκτυο μεταφορών

Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον τομέα της συγκοινωνίας. Πράγματι η αναβάθμιση της σιδηροδρομικής γραμμής Βόλου –Λάρισας σε προαστιακό, θα ευνοήσει την λειτουργία του διπόλου, αφού θα μειθούν και οι χρονο-αποστάσεις. Ωστόσο, θεωρούμε ότι η λειτουργία δικτύου εξυπηρέτησης mini bus, με την παράλληλη πύκνωση των αστικών δρομολογίων αλλά και την λειτουργία του προαστιακού και της προτεινόμενης γραμμής τραμ, θα πρέπει να γίνει ύστερα από μελέτη σκοπιμότητας σε σχέση με την βιωσιμότητα των δικτύων. Όσο φιλόδοξη και αν είναι η πρόταση και όσο και αν στοχεύει στην μείωση της χρησιμοποίησης του αυτοκινήτου ως μέσου μετακίνησης, τα μέτρα της ατονούν αν δεν αλλάξει στάση και το κοινό (να γίνει πιο φιλικό σε μέσα μαζικής

μεταφοράς). Τέλος, θεωρούμε ότι η λειτουργία του προαστιακού σιδηρόδρομου με τη συνδυασμένη λειτουργία mini bus είναι δυνατόν να καλύψει τις ανάγκες για μεταφορά από Βόλο προς ΒΙΟΠΑ και συνεδριακό κέντρο (και το αντίστροφο), ενώ παράλληλα θεωρούμε αναγκαία και την ανάπλαση του σιδηροδρομικού σταθμού Βόλου σε έναν σύγχρονο σταθμό που θα μπορεί να καλύπτει τις ανάγκες των επιβατών (εμπορικές και ψυχαγωγικές λειτουργίες πέρα από την αναμονή).

❖ Εξυγίανση αστικών μεταφορών

Οι αστικές συγκοινωνίες, θεωρούμε ότι λειτουργούν σε ικανοποιητικό επίπεδο και δεν είναι απαραίτητη η χρονική πύκνωση των δρομολογίων εντός του αστικού ιστού, δεδομένων εκτός των άλλων των μικρών αποστάσεων που καλύπτουν τα αστικά λεωφορεία και της όλης βιωσιμότητας (αριθμός επιβατών κτλ).

❖ Ανάπλαση οδού Λαρίσης

Η οδός Λαρίσης αποτελεί μία από τις δύο κύριες εισόδους στην πόλη. Επομένως, πράγματι η ανάπλασή της θα ήταν χρήσιμη με την έννοια ότι αποτελεί την πρώτη εντύπωση καθώς εισέρχεται κάποιος στον Βόλο. Ωστόσο, η δημιουργία ποδηλατοδρόμων θεωρούμε ότι είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί και αυτό εξαιτίας της παρόδιας δόμησης που δεν επιτρέπει την εξεύρεση του απαραίτητου χώρου.

Παραλείψεις – συμπληρώσεις από ομάδα διοίκησης

Η ομάδα έρευνας και καινοτομίας προτείνει την δημιουργία νέας όδευσης για ηλεκτροκίνητη σιδηροδρομική γραμμή (συμφωνία με το ΡΣ), ωστόσο δεν αναφέρουν κάτι για την νέα χρήση του χώρου κατά μήκους των παλιών σιδηροδρομικών γραμμών. Για παράδειγμα, η αξιοποίησή τους ως γραμμικό πάρκο, ή ακόμη και ως ποδηλατόδρομος που θα συνέδεε περιοχές της πόλης θα ήταν θετική καθώς θα συνέβαλε:

- ✚ Στην βελτίωση της εικόνας της πόλης
- ✚ Στην δημιουργία ελεύθερων χώρων πρασίνου
- ✚ Στην εξεύρεση ενός δικτύου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ποδηλατόδρομο.

❖ Προσέλκυση μόνιμων κατοίκων

Θεωρούμε πως οι υποδομές δεν μπορούν να λειτουργήσουν από μόνες τους ως επαρκές κίνητρο για την προσέλκυση του αντίστοιχου εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Γίνεται μία απλή και γενικόλογη αναφορά στην προσέλκυση μόνιμων κατοίκων για να ζήσουν και να εργαστούν στο Βόλο (το οποίο σύμφωνα με το σενάριο προορίζεται ως εκπαιδευτικός και ερευνητικός πόλος της χώρας). Βέβαια δεν είναι αρμοδιότητα του ΓΠΣ η θέσπιση αυτών των κινήτρων, ωστόσο δεδομένου ότι πρόκειται για ένα εξειδικευμένο σενάριο προσανατολισμένο καθαρά σε έναν τομέα, θεωρούμε ότι θα έπρεπε κάποιες προτάσεις να είναι πιο στοχευμένες, ή έστω να υπάρχει κάποια αναφορά για την εξεύρεση και προώθηση κινήτρων για προσέλκυση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού (για εγκατάσταση και εργασία).

❖ Ποιότητα ζωής στον αστικό χώρο

Δεν γίνεται κάποια αναφορά για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στον αστικό χώρο. Οι προτάσεις της ομάδας περιορίζονται σε μία γενικόλογη αναφορά περί δημιουργίας ποδηλατοδρόμων), παρόλο που όπως υποστηρίζεται η ποιότητα ζωής αλλά και η ποιότητα του αστικού τοπίου αποτελούν ευνοϊκό παράγοντα στην προσέλκυση της νέας «δημιουργικής τάξης».

❖ Συνεργασία επιχειρήσεων διπόλου

Δεν γίνεται κάποια αναφορά για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων Βόλου –Λάρισας που είναι αναγκαία προκειμένου να ενισχυθεί και να προωθηθεί ουσιαστικά η λειτουργία του διπόλου (προώθηση διπόλου ως επενδυτικού προορισμού, βλ. μελέτη Καλλιώρα- Μεταξά).

❖ Ρεαλιστικότητα σεναρίου

Το συγκεκριμένο όραμα για την πόλη του Βόλου θεωρούμε ότι είναι εξαιρετικά φιλόδοξο. Ωστόσο, ενδεχομένως να ήταν απαραίτητη μία επαναξιολόγησή του, εν όψει των περικοπών στον τομέα της εκπαίδευσης. Για αυτό το λόγο ίσως να έπρεπε να δοθεί έμφαση στις συνεργασίες Πανεπιστημίου (ερευνητικών εργαστηρίων) και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο δίπολο Βόλου- Λάρισας καθώς και στην παροχή περαιτέρω κινήτρων σε επιχειρήσεις για εγκατάσταση στην περιοχή.

ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΠΡΩΤΟΤΥΠΙΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΣΧΕΔΙΟ ΔΟΞΙΑΔΗ ΚΑΙ ΡΣ

Θετικά

- Η προτεινόμενη δημιουργία κέντρου αριστείας εντός του ΠΣ Βόλου, που μπορεί να αποτελέσει πόλο προσέλκυσης ανθρώπινου δυναμικού (κάτι που δεν αναφέρεται στο σχέδιο Δοξιάδη και αποτελεί πρωτοτυπία της ομάδας έρευνας εκπαίδευσης).
- Πολυκεντρική οργάνωση περιμετρικά του πολεοδομικού συγκροτήματος του Βόλου και η ανάπτυξη τοπικών κέντρων.

***Σχόλιο:** Είναι θετικό ότι με την πρόταση αυτή επιδιώκεται να γίνει εξομάλυνση της σημερινής έντονα μονοκεντρικής οργάνωσης. Είναι θετικό να υπάρξουν πολλά τοπικά κέντρα μέσα στη πόλη, αυτό θα βοηθήσει και τους επιχειρηματίες να αναπτυχθούν αλλά και τους κατοίκους που θα έχουν τη δυνατότητα ικανοποίησης των αναγκών τους σε εγγύς απόσταση από τη κατοικία τους. Καλό θα ήταν όμως αυτές οι λειτουργίες να μην αναπτύσσονται εκατέρωθεν σημαντικών οδικών αξόνων, ώστε να αποφεύγονται τα κυκλοφοριακά προβλήματα που δημιουργούνται σε τέτοιες περιπτώσεις.*

- Δημιουργία ενιαίου ρυθμιστικού σχεδίου Βόλου – Λάρισας για την πιο ενεργή και αναλυτική προσέγγιση του δίπολου και ενίσχυση του στα πλαίσια της ανάπτυξης παραγωγικών και ερευνητικών δικτύων.

***Σχόλιο:** Ένα ενιαίο ρυθμιστικό σχέδιο θα βοηθούσε τις δυο πόλεις μέσω των κοινών τους κατευθύνσεων να μειώσουν τις αδυναμίες τους, να συμπορευτούν μαζί έτσι ώστε να πετύχουν ανάπτυξη και να προβληθούν στο ελληνικό και διεθνές περιβάλλον, με αποτέλεσμα να υπάρξουν οφέλη στο δίπολο στο πλαίσιο της ανάπτυξης παραγωγικών και ερευνητικών δικτύων.*

- Νέο σιδηροδρομικό δίκτυο: νέα χάραξη και λειτουργία της γραμμής Βόλου – Λάρισας ως προαστιακού τύπου.

Σχόλιο: Μία κίνηση η οποία θα βελτιώσει αισθητά τις μετακινήσεις από άποψη χρόνου, θα επέφερε σημαντική ανάπτυξη στις δυο περιοχές.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΧΑΡΤΩΝ

Όσον αφορά την αξιολόγηση των χαρτών, έχουμε να παρατηρήσουμε τα κάτωθι :

✚ Στον χάρτη Π1.1 το υπόμνημα είναι ελλειμματικό, αφού δεν προσδιορίζεται ο τρόπος απεικόνισης των ορίων των οικισμών

✚ Εντοπίζεται ασυμφωνία μεταξύ του κειμένου (δημιουργία μείζονος σταθμού στο συνεδριακό κέντρο) και χάρτη Π3 (ενδεικτική χωροθέτηση νέου σιδηροδρομικού σταθμού).

✚ Δεν έγινε διόρθωση στον χάρτη Π.1.2, παρά την παρέλευση του απαραίτητου χρόνου όπως προτάθηκε από τους διδάσκοντες

✚ Παρά την ευρηματική «επέκταση» του υποβάθρου προς Βελεστίνο (για την χωροθέτηση του συνεδριακού κέντρου) θεωρούμε ότι αισθητικά δεν είναι η βέλτιστη (θα έπρεπε το επιπλέον κομμάτι να έχει ίδιο μήκος με τον υπόλοιπο χάρτη για να μην είναι αντιαισθητικό, χαρακτηριστικά βλ. ένταξη χάρτη στο ευρύτερο περιβάλλον, όπως έγινε από την ομάδα περιβάλλοντος και τουρισμού).

ΟΜΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

(αποτελούμενη από : Βουρονίκου Δέσποινα, Κλεισιάρη Θεοδώρα, Σιάγκαλη Γεωργία, Κυριαζής Σπύρου).

Η επιχειρηματικότητα – που σημειωτέον συχνά συγχέεται με την απλή επιχειρηματική δραστηριότητα – αποτελεί σε μεγάλο βαθμό κοινό χαρακτηριστικό των τοπικών οικονομιών, καθώς ξεπερνάει τα όρια μεμονωμένων επιχειρήσεων και χαρακτηρίζει την επιχειρηματική νοοτροπία και οικονομική κουλτούρα του εκάστοτε τόπου. Εφκράζει θα μπορούσαμε να πούμε τον τρόπο με τον οποίο η τοπική κοινωνία απαντά στις προκλήσεις, ανανεώνει την κυρίαρχη νοοτροπία και αντιμετωπίζει την καινοτομία. Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε πως το έργο της ομάδας καινοτομίας και επιχειρηματικότητας ήταν πιο δύσκολο σε σχέση με τις άλλες ομάδες, δεδομένης της έλλειψης καινοτομικών τεχνολογιών στην περιοχή.

Σε ότι αφορά το τελικά παραδοτέο υλικό εκ μέρους της ομάδας καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, η ομάδα διοίκησης κάνει τα παρακάτω σχόλια :

Ανάλυση SWOT

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα	Απειλές	Ευκαιρίες
<ul style="list-style-type: none"> → Ευνοϊκές συνθήκες ανθρώπινου δυναμικού → Ανάπτυξη E&T υποδομών και υπηρεσιών → Κοινωνική επιχειρηματικότητα (γυναικείοι συνεταιρισμοί) → Συμπληρωματικοί κλάδοι 	<ul style="list-style-type: none"> • Φτωχό προϊόν, έλλειψη ταυτότητας, ανταγωνισμός βασιζόμενος στο χαμηλό κόστος • Αδύναμη επωνυμία προϊόντων • Έλλειψη στρατηγικού προσανατολισμού και υποστηρικτικών δραστηριοτήτων • Χαμηλό επίπεδο εμπιστοσύνης, κουλτούρα συνεργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανταγωνιστικές πιέσεις από ανερχόμενες περιοχές • Υποχώρηση σε ανταγωνιστικές στρατηγικές χαμηλού κόστους και προστιθεμένης αξίας • Χαμηλή δικτύωση επιχειρήσεων 	<ul style="list-style-type: none"> • Αξιοποίηση των υποδομών • Εντατικοποίηση συνεργασίας • Ανάπτυξη συνεργιών από την αξιοποίηση της συμπληρωματικότητας

Πιο συγκεκριμένα, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε τα εξής :

Πλεονεκτήματα

- ❖ Την υψηλή συγκέντρωση κοινωνικής επιχειρηματικότητας, δηλαδή την ύπαρξη και λειτουργία στον νομό Μαγνησίας 10 γυναικείων συνεταιρισμών. (Δύο εξ αυτών έχουν έδρα εντός ΠΣ. Βόλου, ενώ όλοι τους δραστηριοποιούνται στο Βόλο). Αποτελούν πόλο επιχειρηματικής δραστηριότητας, με ποιοτικά στοιχεία.
- ❖ Ύπαρξη αξιόλογου ανθρώπινου δυναμικού. Από τα περίπου 75 εργαστήρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του ΤΕΙ Λάρισας, πάνω από 50 βρίσκονται στο Βόλο και λειτουργούν στο πλαίσιο των Τμημάτων του Πανεπιστημίου, απασχολώντας πάνω από 130 άτομα (<http://www.uth.gr>).
- ❖ Ύπαρξη συμπληρωματικών κλάδων, ιδιαίτερα μεταξύ του πρωτογενούς τομέα και ορισμένων μεταποιητικών κλάδων (κυρίως τα τρόφιμα-ποτά) καθώς και οι εν δυνάμει συμπληρωματικότητες του κλάδου μηχανολογικού εξοπλισμού με τους άλλους κλάδους. Οι συνέργιες που είναι δυνατό να αξιοποιηθούν έχουν περισσότερο κάθετο παρά οριζόντιο χαρακτήρα.

Μειονεκτήματα

- ❖ Ο στρατηγικός προσανατολισμός των επιχειρήσεων της Μαγνησίας χαρακτηρίζεται από την έμφαση στον ανταγωνισμό χαμηλού κόστους γεγονός που έχει οδηγήσει σε στρατηγικές που βασίζονται σε περικοπή του κόστους, ισχνές επενδύσεις, φτωχό μίγμα προϊόντος με μειονεκτικά ποιοτικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά.
- ❖ Απουσιάζει η κουλτούρα συνεργασίας ανάμεσα στις επιχειρήσεις και ιδιαίτερα με τους φορείς E&T.
- ❖ Έντονος «παραγωγισμός» δηλαδή επικράτηση της αντίληψης ότι η παραγωγή είναι η αποκλειστική δραστηριότητα που αφορά το επιχειρείν. Οπότε στοιχεία όπως ο στρατηγικός σχεδιασμός, η ανάπτυξη προϊόντων, η έρευνα αγοράς, η προβολή και προώθηση και άλλες υποστηρικτικές δραστηριότητες αγνοούνται.
- ❖ Φτωχό προϊόν. Το προϊόν Δεν ανανεώνεται καθώς δεν υπάρχει αντίστοιχη καινοτομική δραστηριότητα και ικανότητα και δεν ενσωματώνονται αποτελεσματικά οι τεχνολογικές εξελίξεις.

- ❖ Έλλειψη στρατηγικού προσανατολισμού και τοποθέτησης : Δεν υπάρχει σαφής στρατηγική τοποθέτηση των επιχειρήσεων και των προϊόντων τους στο ανταγωνιστικό τοπίο. Ο μιμητισμός και η έλλειψη καινοτομίας οδηγούν σε μετωπική αντιπαράθεση με άλλα προϊόντα, δίχως εστίαση και εξειδίκευση.
- ❖ Αδύναμη επωνυμία. Η Μαγνησία, οι επιχειρήσεις της και τα προϊόντα τους δεν αντιστοιχούνται σαφώς στη συνείδηση του καταναλωτή ή την οικονομία γενικότερα. Μικρή ίσως εξαίρεση ύπαρξης ταυτότητας στα προϊόντα είναι οι περιοχές του Πηλίου και των Σποράδων.

Ευκαιρίες

- ❖ Αξιοποίηση των υποδομών, των Εργαστηρίων και συναφών οργανισμών E&T
- ❖ Εντατικοποίηση συνεργασίας (μεταξύ των επιχειρήσεων και με τους φορείς E&T) θα συμβάλει στην ανάπτυξη τη συνοχής του Τοπικού Συστήματος Καινοτομίας και θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη και την επένδυση στις τοπικές ικανότητες, αυξάνοντας και την προστιθέμενη αξία στο προϊόν της.
- ❖ Συμπληρωματικότητα μεταξύ των κλάδων. Μέσα από τη συμπληρωματικότητα, αναδύονται νέες ευκαιρίες για εκμετάλλευση τεχνολογικών και παραγωγικών συνεργιών μέσα από κάθετες συνεργασίες μεταξύ προμηθευτών και χρηστών

Απειλές

- ❖ Δικτύωση επιχειρήσεων. Με την εξαίρεση του πρωτογενούς τομέα, δεν έχουν αναπτυχθεί συνεταιριστικές δομές ή κοινές επενδύσεις. Σε αυτό έχουν συντελέσει και η έλλειψη κουλτούρας συνεργασίας
- ❖ Ανταγωνιστικές πιέσεις. Όλοι οι κλάδοι της τοπικής οικονομίας υφίστανται σημαντικές απώλειες από ανταγωνιστές που προσφέρουν ανώτερα ποιοτικά (και σε χαρακτηριστικά) προϊόντα ή αναπτύσσουν και επενδύουν στην προώθηση και τη διανομή. Σε αυτούς προστίθενται συνεχώς ανταγωνιστές (νέες χώρες-μέλη, Ανατολική Ευρώπη ,Ασία).

Ως ομάδα διοίκησης, αντιλαμβανόμαστε πως το έργο της ομάδας καινοτομίας – επιχειρηματικότητας ενδεχομένως να ήταν πιο δύσκολο σε σχέση με αυτό των υπολοίπων ομάδων, δεδομένης της χαρακτηριστικής έλλειψης καινοτομίας όχι μόνο σε επίπεδο δήμου, αλλά και σε επίπεδο Νομού. Ωστόσο, θεωρούμε ότι τα παραπάνω στοιχεία θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη στην κατάρτιση του στοχευμένου σεναρίου.

Όσον αφορά το τελικό παραδοτέο κείμενο έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής :

Υπάρχει ασάφεια σχετικά με το πώς κάποιες επιλογές, μπορούν να οδηγήσουν στα επιθυμητά αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα, η ομάδα αναφέρει πως « Ως προς τους όρους δόμησης, τόσο για το Βόλο όσο και για τη Ν.Ιωνία προτείνεται η μείωση του συντελεστή δόμησης καθώς και ο καθορισμός συντελεστή δόμησης σε 0.8 στις επεκτάσεις. Με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας αλλά και θα επιτευχθεί η αξιοποίηση των μη χρησιμοποιούμενων οικοπέδων τα οποία είναι πολλά».

Ύστερα από συνεννόηση με τους διδάσκοντες , έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής :

→ Η τιμή 0,8 ως μέγιστη επιτρεπόμενη για τον Σ.Δ. στις επεκτάσεις δεν αποτελεί επιλογή, αλλά υποχρέωση εκ του Νόμου

→ Η αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας δεν εξαρτάται τόσο από τους Σ.Δ. όσο από τις πραγματικές ανάγκες, τη δυναμική της ανάπτυξης και τις κερδοσκοπικές πρακτικές. Έτσι :

- μιά μείωση των ισχυόντων Σ.Δ. στις εντός Σχεδίου περιοχές, θα οδηγήσει στο να χτιστούν τα αδόμητα οικόπεδα σε αυτές, μόνον εφ'όσον η αναπτυξιακή δυναμική δημιουργεί νέες ανάγκες που θα χρειαστεί να καλυφθούν.

- μιά αύξηση των Σ.Δ. αποτελεί κίνητρο δόμησης των αδόμητων, κατά προτεραιότητα σε ήδη προνομιούχες περιοχές, για λόγους κερδοσκοπίας. (Σήμερα, οποιαδήποτε αύξηση των ισχυόντων Σ.Δ. θεωρείται αντισυνταγματική, καθώς οδηγεί σε επιδείνωση των όρων διαβίωσης των πολιτών)

Τονίζεται ότι η τελική απόφαση επιλογής είναι της ομάδας μελέτης, απλά δεν υπήρξαν διευκρινήσεις σχετικά με τα παραπάνω.

ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στα θετικά που θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε για το σενάριο που παρουσίασε η ομάδα, συγκαταλέγονται τα εξής :

- ❖ Γενικά η ομάδα καινοτομίας και επιχειρηματικότητας αναπτύσσει στοχευμένες δράσεις, ενώ υποστηρίζει το όραμά της με συγκεκριμένα επιχειρήματα.
- ❖ Επιπλέον, υπάρχει ένα στοιχείο στο οποίο γίνεται αναφορά μόνο από τη συγκεκριμένη ομάδα και θεωρούμε πως θα έπρεπε να αναφερθεί. Η ομάδα καινοτομίας προτείνει την αντιμετώπιση του εξωαστικού χώρου ενιαία, στοιχείο

που δεν αναφέρεται ούτε στην μελέτη Δοξιάδη ή σε κάποιο άλλο υπερκείμενο σχέδιο. Θεωρούμε πως με αυτή την πρόταση η συγκεκριμένη ομάδα απαντά ξεκάθαρα στα εξής ζητήματα :

- ❖ Πρώτον στην δόμηση στον χώρο μεταξύ Βόλου Λάρισας
- ❖ Δεύτερον, στην σύνταξη συγκεκριμένων προτάσεων για την αποτροπή και έλεγχο της εξωαστικής δόμησης
- ❖ Τρίτον, στην επίτευξη του σεναρίου της συμπαγούς πόλης
- ❖ Θεωρούμε αξιόλογη την πρόταση δημιουργίας εμπορικού και συνεδριακού κέντρου στο στρατόπεδο της Ν.Ιωνίας. Αυτό διότι, με αυτή την κίνηση είναι δυνατόν να επιτευχθούν όχι μόνο η ανάπτυξη της περιοχής και η προώθηση της καινοτομίας (όπως αναφέρεται από την ομάδα) αλλά και περαιτέρω στόχοι όπως:
  - ✓ Η αξιοποίηση μίας μεγάλης έκτασης εντός του αστικού ιστού του ΠΣ Βόλου, με τρόπο που θα επιφέρει πολλαπλά οφέλη για την Ν.Ιωνία
  - ✓ Προωθείται ουσιαστικά η δημιουργία ενός εμπορικού κέντρου (συγκεκριμένη χωροθέτηση, πέρα από θέσπιση κανονιστικών διατάξεων και όρων δόμησης).
  - ✓ Βιώσιμη αξιοποίηση της έκτασης (αντί να μετατραπεί σε πάρκο όπου ήδη υπάρχει το γειτνιάζον).
  - ✓ Τέλος, η πρόταση για την μετατροπή του στρατοπέδου σε συνεδριακό και εμπορικό κέντρο, θεωρούμε ότι είναι ολοκληρωμένη αφού δίνονται κατευθύνσεις και για την άρση της ασυνέχειας που δημιουργεί σήμερα το στρατόπεδο (δηλαδή τις προτεινόμενες παρεμβάσεις με ενοποιήσεις οδών).
- ❖ Επιπλέον, θεωρούμε πολύ ενδιαφέρουσα την πρόταση για προώθηση της ανακύκλωσης της γης αλλά και κελυφών που υπάρχουν διάσπαρτα χωροθετημένα σε όλο το ΠΣ Βόλου (λόγω αποβιομηχάνισης), κάτι που παρέλειψαν να αναφέρουν άλλες ομάδες (παρόλο που αναφέρεται μέσα στο σχέδιο Δοξιάδη ως πολιτική)
- ❖ Επίσης αρκετά στοχευμένη και ρεαλιστική είναι και η πρόταση δημιουργίας ΑΠΕ μετά από αντίστοιχη μελέτη η οποία θα τροφοδοτεί με ενέργεια την ΒΙΠΕ, γεγονός που όντως δύναται να λειτουργήσει ως κίνητρο για την προσέλκυση επιχειρήσεων.

- ❖ Η συγκεκριμένη ομάδα θέτει το ζήτημα της σκοπιμότητας των έργων και των δράσεων που προτείνει, χωρίς να πέφτει σε γενικόλογες διατυπώσεις. Συγκεκριμένα αναφέρουν πως η ενεργοποίηση της παλαιάς εμπορικής γραμμής θα έπρεπε να γίνει εφόσον θεωρηθεί απαραίτητο μετά από συγκοινωνιακή μελέτη.
- ❖ Τέλος, προτείνεται ο περιορισμός της χρήσης της κατοικίας στις περιοχές που θα αποτελέσουν τοπικά κέντρα, στον 2ο όροφο και πάνω, το οποίο αποτελεί εξαιρετικά καλά διατυπωμένη και στοχευμένη πρόταση για την επίτευξη της πολυκεντρικότητας.

ΟΜΑΔΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

(αποτελούμενη από : Καντλής Αλέξιος, Κουφογιάννη Βασιλική, Μητράκα Αικατερίνη)

Πράγματι, η πόλη του Βόλο δύναται να αναδειχθεί από τουριστική πύλη σε τουριστικό προορισμό, όπως προσδιορίζεται και από το ειδικό χωροταξικό του τουρισμού. Ωστόσο, η ομάδα δεν κατέστησε σαφές ποιό είναι το πιο δυναμικό συγκριτικό της πλεονέκτημα, ούτως ώστε να εξειδικευτεί σε συγκεκριμένες κατηγορίες του τουρισμού. Αυτή τη στιγμή ο Βόλος δεν βρίσκεται στον «χάρτη» των τουριστικών προορισμών, επομένως η αναφορά σε τουρισμό που αφορά τον πολιτισμό, την επιστήμη και εκπαίδευση, επαγγελματικού λόγους, τη γαστρονομία, τον αθλητισμό και τον ελεύθερο χρόνο είναι αρκετά γενικόλογη καθώς δεν εξειδικεύεται σε αγορές στόχους.

Όσον αφορά την ανάλυση SWOT που πραγματοποιήθηκε από την ομάδα, έχουμε κάποια τελικά σχόλια :

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ**

- ❖ Θεωρούμε σημαντικό πλεονέκτημα την ύπαρξη και λειτουργία στην είσοδο της πόλης του κέντρου τουριστικής πληροφόρησης.
- ❖ Επιπλέον, η ομάδα τουρισμού δεν αναφέρθηκε σε πτυχές του πολιτιστικού δυναμικού της πόλης (παραδοσιακές γιορτές) που γίνονται κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού κυρίως.
- ❖ Δεν αναφέρεται στην ανάλυση η ύπαρξη και λειτουργία του χιονοδρομικού κέντρου Πηλίου που σίγουρα αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για τον χειμερινό τουρισμό.
- ❖ Το ευχάριστο, ασφαλές περιβάλλον (χαμηλή εγκληματικότητα κτλ.)

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- ❖ Η ομάδα διοίκησης, θεωρεί μείζονος σημασίας τις ευκαιρίες που δημιουργούνται από την αξιοποίηση παλιών βιομηχανικών κελυφών για δραστηριότητες υποστηρικτικές του τουρισμού (πχ πολιτιστικές χρήσεις, συνεδριακά κέντρα κ.ά.)
- ❖ Θεωρούμε πως η εξελισσόμενη ανάπτυξη του πολιτιστικού και ψυχαγωγικού cluster στην συνοικία των Παλαιών, αποτελεί ευκαιρία για την ώθηση του αστικού τουρισμού.
- ❖ Η έλλειψη ενός συνεδριακού κέντρου, αποτελεί σημαντικό μειονέκτημα για μία πόλη που επιθυμεί να εξειδικευτεί στον αστικό – συνεδριακό τουρισμό.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Επιπλέον, όσον αφορά την πρόταση της ομάδας τουρισμού, έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής :

Γενικά, πρόκειται για μία προσεγμένη και κατά το δυνατόν ολοκληρωμένη πρόταση, ενώ επιχειρείται να δοθεί λύση σε διάφορα θέματα (πχ έλλειψη χώρων στάθμευσης που συνεπάγεται και αισθητική υποβάθμιση του αστικού τοπίου). Ωστόσο, θα θέλαμε να διαφοροποιηθούμε από την κάποιες απόψεις της ομάδας, χωρίς να σημαίνει ότι η ομάδα υποχρεούται να υιοθετήσει την γνώμη μας. Πιο συγκεκριμένα :

- ❖ Θεωρούμε πως ο τουρισμός φυλακών, αν και πράγματι είναι μία πρωτότυπη ιδέα για τα ελληνικά δεδομένα, δεν είναι βιώσιμος. Αυτό, διότι οι φυλακές του Βόλου δεν έχουν κάποιο ιδιαίτερο συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι άλλων φυλακών που θα μπορούσαν να προσελκύσουν επισκέπτες. Οι φυλακές της εξορίας στο νησί της Γυάρου για παράδειγμα, κομμάτι της νεότερης ιστορίας του έθνους, θα μπορούσαν να προσελκύσουν επισκέπτες.
- ❖ Συνολικά στο Βόλο εντοπίζονται περί τα 150 εστιατόρια, γεγονός που σε συνδυασμό με τη γαστρονομική παράδοση ενισχύουν τις προϋποθέσεις ανάπτυξης γαστρονομικού τουρισμού. Ωστόσο, η περιορισμένη διάρκεια λειτουργία τους (μέσα στη διάρκεια της ημέρας αλλά και της εβδομάδας) δεν

συνάδουν με την ανάπτυξη του αστικού τουρισμού. Προφανώς δράσεις για αυτό το ζήτημα δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο εκπόνησης ενός ΓΠΣ, ωστόσο θεωρούμε ότι σε ένα στοχευμένο σενάριο θα μπορούσε να αναφερθεί κάποια δράση.

- ❖ Δημιουργία συνδυασμένων διαδρομών. Δεδομένης των περιορισμένων αξιόλογων κτιρίων μέσα στον ιστό της πόλης (είναι διάσπαρτα στην πόλη και όχι συγκεντρωμένα) θεωρούμε ότι θα ήταν ενδιαφέρον να δημιουργηθούν διαδρομές που να ενώνουν κάποια αξιόλογα κτίρια όπως για παράδειγμα διατηρητέα, βιομηχανικά κελύφη, γκαλερί, αίθουσες τέχνης κτλ. Ενδεχομένως η πρόταση από την ομάδα μελέτης για την δημιουργία ποδηλατοδρόμων που να συνδέει τις περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος να αποτελεί μία νύξη για αυτό το ζήτημα, ωστόσο θεωρούμε πιο ρεαλιστική την παρουσίασή τους σε έναν αντίστοιχο χάρτη και την πρόσβασή τους από πεζούς.
- ❖ Δεν υπάρχει θέση της ομάδας στο ζήτημα των ΠΟΤΑ. Το σχέδιο Δοξιάδη υιοθετεί την γνώμη του ΡΣ Βόλου ότι δεν υπάρχει ανάγκη για προσφυγή στο ΠΟΤΑ καθώς δεν προσιδιάζει στην επιδιωκόμενη τουριστική ανάπτυξη (σύμφωνα με το ΓΠΣ) .
- ❖ Προτείνουμε την αξιοποίηση πρώην βιομηχανικών κελυφών για πολιτιστικές χρήσεις, συνεδριακούς χώρους, ή ακόμη και ξενώνες νεότητας (hostel).
- ❖ Θεωρούμε εξαιρετικά ενδιαφέρονσα την προώθηση του καταδυτικού τουρισμού.
  - Πρώτον, ο «κλασικός καταδυτικός τουρισμός» είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί εντός του Παγασητικού, κάτι που προτείνει και το ειδικό χωροταξικό του τουρισμού.
  - Δεύτερον, πέρα από τον κλασικό καταδυτικό τουρισμό, στην ευρύτερη περιοχή του Παγασητικού και στις Βόρειες Σποράδες, έχουν εντοπιστεί πλήθος ενάλιων αρχαιοτήτων (έρευνες τελευταίων 35 ετών) που αφορούν δεκατέσσερα ναυάγια αλλά και οικισμούς (μέσα στο νερό) τεκμηριώνοντας ίσως και τον μύθο των Αργοναυτών. Οι ενάλιες αρχαιότητες μπορούν να μετατραπούν σε υποβρύχια μουσεία και να γίνουν κέντρο επισκεπτών. Με τον συνδυασμό καταδυτικού τουρισμός

+ ορισμένοι αρχαιολογικοί ενάλιοι χώροι + μύθος (;) Αργοναυτικής εκστρατείας, δημιουργείται επομένως ένα μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα στον τομέα του τουρισμού.

- ❖ Όσον αφορά την συνοικία των Παλαιών, θεωρούμε αναγκαία τον διαχωρισμό της σε Α και Β περιοχή (όπως προτείνει το σχέδιο Δοξιάδη, αλλά η ομάδα παρέλειψε να αποσαφηνίσει) και σε αμιγή και γενική κατοικία ακολούθως, όχι μόνο για την διατήρηση της φυσιογνωμίας της περιοχής, αλλά και για την προστασία και ενίσχυση της κατοικίας.
- ❖ Επιπλέον, στα πλαίσια της ενίσχυσης του τουριστικού προϊόντος, θεωρούμε ότι θα μπορούσαν να προωθηθούν προγράμματα στήριξης αγροτικών δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον (στήριξη ολοκληρωμένης ή βιολογικής γεωργίας, προϊόντων ονομασίας προέλευσης, παραδοσιακών τεχνικών). Η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων μπορεί να λειτουργήσει συνεργικά και να ενισχύσει την ταυτότητα του τουριστικού (βλ. γυναικείοι συνεταιρισμοί, γαστρονομικό τουρισμό κ.ό.κ.)
- ❖ Όσον αφορά την πρόταση για την δημιουργία θεματικού πάρκου με ομοιώματα αρχαιολογικών χώρων από όλη την Ελλάδα (κάτι όπως το mini Europe στις Βρυξέλλες) θεωρούμε ότι δεν αποτελεί βιώσιμη πρόταση, καθώς οι αποστάσεις στον ελληνικό χώρο και η ήδη κεντροβαρής θέση του Βόλου, επιτρέπουν την επίσκεψη των χώρων αυτών.
- ❖ Στον εναλλακτικό τουρισμό θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και αποδράσεις για extreme sport στη φύση (canyonig, αλεξίπτωτο πλαγιάς, αερωπτερισμός, κτλ, στην ευρύτερη περιοχή του Πηλίου με επιχειρήσεις που ήδη δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό), αλλά και εξειδικευμένο γαστρονομικό – φυσιολατρικό τουρισμό (κυνήγι μανιταριών που ήδη υπάρχει σε οικισμούς του Πηλίου και απευθύνεται σε συγκεκριμένες αγορές – στόχους, γιορτή τρούφας κτλ).
- ❖ Τέλος, θεωρούμε εξαιρετικά σημαντική την δημιουργία μηχανισμού ελέγχου των χρήσεων γης και της έντασης της τουριστικής δραστηριότητας, προκειμένου να διαφυλαχθεί η αξία και η φυσιογνωμία των παραδοσιακών οικισμών ως τουριστικού πόρου.

ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Όπως προαναφέραμε, πρόκειται για μία ολοκληρωμένη πρόταση που μάλιστα προσπαθεί να προτείνει και επιπλέον δράσεις σε σχέση με το σχέδιο Δοξιάδη. Ανάμεσα στα θετικά στοιχεία, θεωρήσαμε αναγκαίο να τονίσουμε κάποια από αυτά :

- ✓ Απόλυτη προστασία του τοπίου της περιοχής του Πηλίου, δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση σε ΧΥΤΑ, ανεξέλεγκτη απόθεση προϊόντων εκσκαφών η οικοδομικών υλικών, εγκατάσταση και λειτουργία νέων λατομείων, μεταλλείων, λιγνιτωρυχείων.

Σχόλιο: *Απαραίτητη προϋπόθεση για την διαφύλαξη της φυσιογνωμίας της περιοχής και του τουριστικού προϊόντος.*

- ✓ Υπογειοποίηση χώρων στάθμευσης σε ενοποιημένους ακάλυπτους χώρους ως μέσο άμβλυνσης κυκλοφοριακών προβλημάτων.

Σχόλιο: Με το παραπάνω μέτρο αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της έλλειψης χώρων στάθμευσης αλλά πιθανώς θα μπορούσε και να αποσυμφορηθεί η γύρω περιοχή και σίγουρα να εξοικονομηθεί χώρος. Το πλεονέκτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν πρόκειται για περιοχές με αυξημένη τουριστική ή εμπορική δραστηριότητα, ακόμα μηδενική οπτική ρύπανση (εκτός από τις στοές εισόδου – εξόδου).

- ✓ Ενοποίηση ακαλύπτων, εφαρμογή της πρότασης του άρθρου 12 του Ν. 1577/98 για ενοποίηση των ακαλύπτων χώρων και οικοδομικών τετραγώνων και μετατροπή τους σε χώρους πρασίνου.
- ✓ Μετεγκατάσταση και της ΑΓΕΤ και δημιουργία ΠΕΡΠΟ (αναφέρεται και στο σχέδιο Δοξιάδη) ή λειτουργία μουσείου τσιμέντου (πρόταση της ομάδας).

ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

(αποτελούμενη από : Γκιουφή Κλαίρη, Μπελιμπασάκη Μάνο, Πίκουλα Λευτέρη, Χάμψα Δημήτρη)

Η διακήρυξη του περιβαλλοντικού οράματος της ομάδας, είναι αρκετά φιλόδοξη και υποστηρίζει μία εναλλακτική προσέγγιση για την ανάπτυξη της πόλης, με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και την διαφύλαξη και βελτίωση της ποιότητας ζωής. Επιπλέον, θεωρούμε σημαντική την δόμηση του οράματος γύρω από τρεις άξονες, ένας εκ των οποίων αφορά και το νομικό ζήτημα του θέματος (συγκρότηση αυστηρού πλαισίου προστασίας). Επομένως, το όραμα αρθρώνεται γύρω από την ενεργοποίηση της νομικής του κατοχύρωσης, την εξυγίανση και βελτίωση της υφιστάμενης περιβαλλοντικής κατάστασης και τέλος δράσεις γύρω από την δόμηση της περιβαλλοντικής υποδομής για τις παρούσες αλλά και τις μελλοντικές γενιές. Θεωρούμε δηλαδή, ότι η αρχιτεκτονική του οράματος είναι ολοκληρωμένη, καθώς απαντά σε προβλήματα του σήμερα, αλλά είναι και μακρόπνοο καθώς διακατέχεται από μία προσπάθεια δημιουργίας περιβαλλοντικών υποδομών. Τέλος, θεωρούμε εύστοχη την παρατήρηση εκ μέρους της ομάδας μελέτης για την ανάγκη ευαισθητοποίησης των πολιτών, προκειμένου να υποστηριχθεί έμπρακτα και ουσιαστικά το όραμα Volos @ Green.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ :

- Η ομάδα εργασίας, κάνει σαφές μέσα στο κείμενο σε ποια σημεία διαφοροποιείται ή προσθέτει κάτι σε σχέση με το σχέδιο Δοξιάδη. Οι στόχοι της πρότασής της, ως μέρος ενός περιβαλλοντικού σεναρίου, δίνουν μεγάλη έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη του Βόλου σε μία πόλη πρότυπο ως προς την περιβαλλοντική του λειτουργία και συμπεριφορά.
- Ως προς την ΠΟΑΠΔ, δίνεται έμφαση στην περιβαλλοντική διάσταση στη λειτουργία των δραστηριοτήτων Βιομηχανίας & Βιοτεχνίας, Τουρισμού και Κτηνοτροφίας
- Ως προς του σ.δ. , υιοθετούν την πολιτική μείωσής των από το Ρ.Σ.
- Σε ότι αφορά τη βιωσιμότητα του μητροπολιτικού πάρκου (στρατόπεδο Ν.Ιωνίας) πρόσθεσαν και άλλες χρήσεις

- Θετικό στοιχείο επίσης αποτελεί και ο προτεινόμενος σ.δ. 0.6 στις επεκτάσεις , προκειμένου να επιτευχθεί μία κλίμακα ικανή να συνδιαλλαγεί με αυτή των παραδοσιακών οικισμών.
- Τέλος, θεωρούμε θετική και την ιεράρχηση των ζώνων αναπλάσεων και κινήτρων ανάλογα με την προτεραιότητά τους.

Παρατηρήσεις

- I. Τα ρέματα δεν εντάσσονται στις ΠΕΠ
- II. Στο αστικό περιβάλλον δεν αντιμετωπίζεται το ζήτημα της φωτορύπανσης και οπτικής όχλησης (διαφημιστικές πινακίδες, εικόνα παραγωγικών μονάδων, κλπ)
- III. Δεν προτείνονται μέτρα για την ανάπτυξη περιβαλλοντικών υποδομών (βιολογικός καθαρισμός, ανακύκλωση και διαχείριση απορριμμάτων, κλπ)
- IV. Συγκρότηση ειδικής διεύθυνσης, με στόχο να παρακολουθείται το σύνολο των παραμέτρων ποιότητας του περιβάλλοντος
- V. Χρήση μηχανισμών ώστε να μειωθεί η παραγωγή αυθαιρέτων και η εκτός σχεδίου δόμηση, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και των αγροτικών περιοχών

→ δημιουργία ειδικών μελετών για τις εκτός σχεδίου βιομηχανικές περιοχές και τις λιμενικές τους εγκαταστάσεις (SOVEL και ΑΓΕΤ) με στόχο την ορθολογική οργάνωση και την εξυγίανση των χώρων και την περιβαλλοντική και αισθητική αναβάθμιση

Επιπλέον δράσεις (αναφέρονται στο ΡΣ) :

Επιδίωξη της συνεργασίας με την αγορά, σε εφαρμογή του 6^{ου} Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον (ΕΕ). Η συνεργασία αυτή, θα μπορούσε να αρθρώνεται γύρω από τα εξής σημεία :

- ευρύτερη εφαρμογή του κοινοτικού συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου

- -παρότρυνση των επιχειρήσεων να δημοσιεύουν τις επιδόσεις τους και να τηρούν τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις
- -θέσπιση συστημάτων ανταμοιβής για τις επιχειρήσεις που σέβονται το περιβάλλον
- -προώθηση της χρησιμοποίησης οικολογικών σημάτων και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους
- -απαγόρευση ή περιορισμός των πιο επικίνδυνων φυτοφαρμάκων και διασφάλιση βέλτιστων πρακτικών για τη χρησιμοποίησή τους
- Επιβολή ειδικών όρων στα ΓΠΣ και τα ΣΧΟΟΑΠ για τον περιορισμό έως και την κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης, ανάλογα με το μέγεθος του κλήρου και τα είδη των καλλιεργειών
- Ανάπτυξη του συστήματος συνδυασμένων αστικών μεταφορών (μείωση ατμοσφαιρικής ρύπανσης)
  - ✓ Ενεργειακή αναβάθμιση – εξυγίανση του δημόσιου / δημοτικού αλλά και του ιδιωτικού (μέσα από κίνητρα) κτιριακού αποθέματος.

***Σχόλιο:** Η ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων είναι απαραίτητη διότι, οδηγεί σε μικρότερο κόστος λειτουργίας του κτιρίου, συντελεί στην προστασία του περιβάλλοντος, παρατηρείται βελτίωση του εσωτερικού κλίματος και της ποιότητας ζωής και τέλος συντελεί στην αύξηση της αξίας του ακινήτου, καθώς ένα κτίριο με υψηλή ενεργειακή κλάση (μεγαλύτερη από Β) είναι οικονομικότερο στη χρήση από ένα χαμηλής κλάσης και μπορεί να διεκδικήσει μεγαλύτερο τίμημα κατά την πώληση ή την ενοικίασή του.*

ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- ✓ Χρήση ΑΠΕ προς διαφύλαξη των φυσικών πόρων (π.χ εξοπλισμός των δημόσιων / δημοτικών κτιρίων με φωτοβολταϊκά στοιχεία, φυτεμένα δώματα, μόνωση).
- ✓ Στη περιοχή της ΑΓΕΤ αποκατάσταση τοπίου στην περιοχή λατόμησης.

***Σχόλιο:** Η αποκατάσταση του τοπίου στην περιοχή λειτουργίας της ΑΓΕΤ, θα μπορούσε να γίνει έπειτα από μελέτη και διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου και των προς αποκατάσταση επιφανειών, με φύτευση θάμνων και δένδρων.*

- ✓ Μετατροπή του παραλιακού μετώπου της Αγριάς, σε δρόμο ήπιας κυκλοφορίας / πεζόδρομο / ποδηλατόδρομο.

Σχόλιο: Θετική σκέψη για την ανάπτυξη της περιοχής αλλά και για την περιβαλλοντική της προστασία.

- ✓ Βασική προϋπόθεση στις νέες περιοχές προς πολεοδόμηση τη διαμόρφωση ελεύθερων χώρων πρασίνου και τη δυνατότητα ενοποίησης ακαλύπτων.

Σχόλιο: Με την ενοποίηση και αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων ακαλύπτων χώρων θα δημιουργηθούν νέοι κοινόχρηστοι πράσινοι χώροι που μπορούν δυνητικά να αποτελέσουν κοινωνικούς πυρήνες για την αναβίωση της γειτονιάς με τη στενή έννοια, των κατοίκων δηλαδή ενός οικοδομικού τετραγώνου. (Κάτι σαν τα ιδιωτικά παρκάκια στα courts της Αγγλίας (χώροι πρασίνου που περιβάλλονται από πολυκατοικίες και ανήκουν στους ενοίκους των διαμερισμάτων, συνήθως πάρα πολύ φροντισμένοι και όμορφοι)).

- ✓ Δημιουργία υπόγειου χώρου στάθμευσης στο νέο πάρκο Δημητριάδος – Παύλου Μελά.

Σχόλιο: Κάποια πλεονεκτήματα για υπόγειο parking νέο πάρκο Δημητριάδος – Παύλου Μελά είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος της στάθμευσης των οχημάτων και πιθανή αποσυμφόρηση της περιβάλλουσας περιοχής, εξοικονόμηση πολύτιμου χώρου. Το πλεονέκτημα αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν πρόκειται για περιοχές με αυξημένη τουριστική ή εμπορική δραστηριότητα, ακόμα μηδενική οπτική ρύπανση (εκτός από τις στοές εισόδου – εξόδου).

ΧΑΡΤΕΣ

Η ομάδα περιβάλλοντος, μετά από σχετικές παρατηρήσεις, ψηφιοποίησε τελικά τις προτάσεις τις και μάλιστα ένταξε το τμήμα του χάρτη του ΓΠΣ Βόλου στην ευρύτερη περιοχή (υπόβαθρο από το google earth), με τέτοιο τρόπο που τελικά να αποτυπώνοντας εύστοχα το αεροδρόμιο Ν.Αγχιάλου.

Όραμα ομάδας Διοίκησης

Λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτικές των ομάδων μελέτης, καθώς και τις προτάσεις τους ανάλογα με το σενάριο στο οποίο δώσανε μεγαλύτερη έμφαση, προχωρήσαμε στην κατάρτιση ενός «συνδυαστικού σεναρίου». Με τον όρο αυτό, εννοούμε ένα σενάριο που πηγάζει από αυτά των ομάδων μελέτης (επομένως δεχόμαστε καταρχήν τις προτάσεις τους) και συμπληρώνει κάποια στοιχεία παραθέτοντας έτσι τη γνώμη της ομάδας διοίκησης, ενώ τέλος παρουσιάζει ποιες προτάσεις θα μπορούσαν να εφαρμοστούν «συνδυαστικά», ώστε να προκύψουν τα πολλαπλασιαστικά οφέλη για την πόλη. **Το όραμα μας εδράζεται στην ιδέα ανάπτυξης του Βόλου ως ενός σύγχρονου τουριστικού και εκπαιδευτικού κέντρου, με γνώμονα τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.** Οι τρεις πόλοι λοιπόν που καθορίζουν τις αποφάσεις μας, είναι η τοπική οικονομική ανάπτυξη (με βλέμμα προς την εθνική και ευρωπαϊκή οικονομία), η κοινωνία και το περιβάλλον. Οι δράσεις που παρουσιάζονται παρακάτω, δεν στοχεύουν απλά στην διατήρηση του επιπέδου ζωής στην περιοχή, αλλά στη βελτίωσή του. Το μοντέλο ανάπτυξης της πόλης βασίζεται στο μοντέλο της «συμπαγούς πόλης», με εφαρμογή μέτρων και πολιτικών που θα τείνουν να κρατήσουν την πόλη σαν διακριτή οντότητα και θα αναχαιτίσουν την άκριτη διάχυση αστικών χρήσεων στην ύπαιθρο, αρκεί όμως, να προωθούνται βασικές αρχές που θα κάνουν τον οικιστικό ιστό του Π.Σ. ΒΟΛΟΥ λειτουργικό και ανθρώπινο.

Οι στόχοι που θέτει το συνδυαστικό σενάριο, αναπτύσσονται γύρω από τρεις δέσμες αξόνων :

- α.) Τοπική οικονομική ανάπτυξη (ανάπτυξη αστικού και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, τόνωση λειτουργίας πανεπιστημίου)
- β.) Προστασία, βελτίωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος
- γ.) Οργάνωση λειτουργιών πόλης – βελτίωση ποιότητας ζωής κατοίκων.

Θεωρούμε την επίτευξη των παραπάνω στόχων αλληλένδετη, με την έννοια ότι δεν δεχόμαστε ότι νοείται οικονομική ανάπτυξη χωρίς την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και την βελτίωση της ζωής των κατοίκων. Τέλος, δίνουμε βάρος στην ανάπτυξη του τουρισμού και της λειτουργίας του Πανεπιστημίου, γιατί θεωρούμε ότι εκεί είναι δυνατόν να εντοπιστούν τα ιδιαίτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Βόλου που θα του επιτρέψουν να ξεχωρίσει ανάμεσα σε άλλες πόλεις και να είναι ανταγωνιστικός.

ΚΑΙΡΙΑ ΜΕΤΡΑ ΤΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Όπως προαναφέραμε, το συνδυαστικό σενάριο απορρέει από τις δράσεις και προτάσεις των ομάδων μελέτης. Για αυτό το λόγο, δεν θα αναφερθούμε εκτενώς σε όλες τις προτάσεις των ομάδων (παρουσιάστηκαν εξάλλου και κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, αλλά έγινε και σύντομη αναφορά κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης), αλλά θα παρουσιάσουμε εκείνες που θεωρούμε ότι μπορούν να συνεισφέρουν τα μέγιστα στην επίτευξη των στόχων.

Η τοπική οικονομική ανάπτυξη, θα λέγαμε ότι περιστρέφεται γύρω από τον τουρισμό και τις επιχειρήσεις, δεδομένου ότι πλέον ο Βόλος έχει αφήσει την εικόνα της παλιάς βιομηχανικής πόλης, με την οικονομία του να τριτογενοποιείται όλο και περισσότερο. Στον παρακάτω πίνακα, παρουσιάζουμε την προώθηση κάποιων στόχων που νομίζουμε πως θα αναπτύξουν συνέργειες μεταξύ τους (στόχων, γιατί τα μέτρα κάθε ομάδας είναι πολλά και συμπεριλαμβάνονται στους στόχους) :

Επιχειρηματικότητα –καινοτομίας	Τουρισμού	Εκπαίδευσης-έρευνας	Περιβάλλοντος	Αποτέλεσμα
Ενιαίο ρυθμιστικό σχέδιο (διπόλου)		Ενίσχυση διπόλου στα πλαίσια ανάπτυξης παραγωγικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων		Ανάδυση δίπολου ως ανταγωνιστικού επενδυτικού προορισμού
Προώθηση ανακύκλωσης και πρώην βιομηχανικών κελυφών		Αναβάθμιση δικτύων μεταφορών, ενέργειας και υποδομών	Εγκατάσταση ΑΠΕ στην ΒΙΠΕ για ενεργειακή αυτονομία (αναφέρεται από καινοτομίας)	Περαιτέρω κίνητρα για εγκατάσταση βιομηχανιών στην περιοχή

Δικτύωση επιχειρήσεων, αξιοποίηση αξιόλογου ανθρώπινου δυναμικού και συμπληρωματικότητας κλάδων		Συνεργασία στον τομέα έρευνα-τεχνολογία – καινοτομία μεταξύ ερευνητικών δομών πόλεων της Ελλάδας		Αξιοποίηση γνώσης, πιο ανταγωνιστικές και βιώσιμες επιχειρήσεις
	Ανάδειξη Βόλου ως αστικού τουριστικού προορισμού	Δημιουργία συνεδριακού κέντρου (συνεδριακό τουρισμός ανεπηρέαστος από οικονομικές κρίσεις) και διοργάνωση συνεδρίων, workshop κτλ από Πανεπιστήμιο	Πύκνωση αστικού πρασίνου, ελεύθερων χώρων → βελτιωμένη εικόνα πόλης	Προώθηση Βόλου ως πανεπιστημιακού και τουριστικού κέντρου
Συγκέντρωση μεταποίησης σε συγκεκριμένες εκτάσεις, αποτροπή διάσπαρτης χωροθέτησής των	Διαφύλαξη περιβάλλοντος, ως σημαντικού τουριστικού πόρου	Προστασία από την εκτός σχεδίου δόμηση	Ολοκληρωμένο περιβαλλοντικό όραμα	Προστασία περιαστικού και εξωαστικού περιβάλλοντος, παραδοσιακών οικισμών,

				βελτίωση ποιότητας ζωής κατοίκων
--	--	--	--	--

Σε ότι αφορά τον άξονα τοπική οικονομική ανάπτυξη, θεωρούμε σημαντική την προώθηση των παρακάτω δράσεων (όπως παρουσιάστηκαν από τις ομάδες, αλλά και συμπληρώσεις της ομάδας διοίκησης) :

- ❖ Εκπόνηση ενιαίου ρυθμιστικού σχεδίου για τις πόλεις Βόλο- Λάρισα, για την προώθηση κοινών αναπτυξιακών στόχων για την περιοχή και την ανάδυση του διπόλου ως επενδυτικού και τουριστικού προορισμού
- ❖ Αξιοποίηση αξιόλογου ανθρώπινου δυναμικού, προώθηση συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων E & T, στρατηγικός προσανατολισμός και τοποθέτηση παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, δικτύωση επιχειρήσεων, ενίσχυση κοινωνικής επιχειρηματικότητας (γυναικείοι συνεταιρισμοί)
- ❖ Βελτίωση υπάρχουσών μεταφορικών υποδομών, δημιουργία ενός συνδυασμένου συστήματος μέσων μαζικής μεταφοράς (έπειτα από σχετική μελέτη), αναβάθμιση γραμμής Βόλου Λάρισας σε προαστιακό
- ❖ Προώθηση φιλικών μέσων παραγωγικών δραστηριοτήτων (πχ. Βιοκαλλιέργειες) και δημιουργία πράσινων θέσεων εργασίας (πχ οικοτουρισμός)
- ❖ Τόνωση λειτουργίας και εικόνας Πανεπιστημίου, δημιουργία κέντρων αριστείας, διοργάνωση συνεδρίων- workshop, αποτελεσματικότερη αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού (εργαστήρια) και προβολή του έργου τους, κίνητρα εγκατάστασης αντίστοιχου πληθυσμού στην περιοχή
- ❖ Δημιουργία συνεδριακού κέντρου που θα εξυπηρετήσει διττά την πόλη : διοργάνωση συνεδρίων και εκδηλώσεων σε κατάλληλο χώρο, αλλά και βασική προϋπόθεση ανάπτυξης συνεδριακού τουρισμού
- ❖ Προώθηση αστικού τουρισμού, μιας και η περιοχή διαθέτει όλες τις αναγκαίες προϋποθέσεις (πολιτιστικό και ιστορικό υπόβαθρο, αξιοθέατα, συναυλίες, αθλητικά γεγονότα, αναψυχή, ΑΕΙ κ.ό.κ.)

- ❖ Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο ΠΣ Βόλου αλλά και στην περιοχή άμεσης επιρροής του, που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες – στόχους
- ❖ Αναβάθμιση λειτουργίας λιμένος Βόλου (πχ τουρισμός κρουαζιέρας) και σιδηροδρομικού σταθμού (πύλες εισόδου στην πόλη τουριστών και επισκεπτών)
- ❖ Αυστηρός έλεγχος και περιορισμός κατά το δυνατόν βιομηχανικών, μεταφορικών και οικιστικών ρύπων, οικολογική διαχείριση υδροφόρου ορίζοντα, μιας και η περιβαλλοντική υποβάθμιση αποτελεί τροχοπέδη στην προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης

Σε ότι αφορά την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, θεωρούμε εξαιρετικά σημαντικές τις παρακάτω δράσεις :

- ❖ Την δημιουργία ποδηλατοδρόμων (κοινή διαπίστωση όλων των ομάδων) και συνδυασμένου συστήματος μέσω μαζικής μεταφοράς
- ❖ Τον περιορισμό της αυθαίρετης και εκτός σχεδίου δόμησης, ώστε να ανασχεθεί κατά το δυνατόν η διάχυση της πόλης και η κατασπατάληση γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας
- ❖ Την αύξηση των χώρων πρασίνου (με διάφορες ενέργειες όπως προτάθηκε από τις ομάδες όπως μέρος του στρατόπεδου Γεωργούλα να γίνει πάρκο, δημιουργία υπόγειων χώρων στάθμευσης, ξύλινων προβόλων στις κοίτες των ποταμών κτλ) που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων, αλλά και θα τονώσουν την εικόνα της πόλης
- ❖ Την ενοποίηση των ακαλύπτων (ενεργοποίηση σχετικής νομοθεσίας ΓΟΚ '85) ως λύση στο πρόβλημα της έλλειψης χώρων πρασίνου στα πυκνοδομημένα τμήματα του κέντρου
- ❖ Τον αποτελεσματικότερο και αυστηρότερο έλεγχο των βιομηχανικών ρύπων και αποβλήτων (έλεγχος ρύπανσης ατμόσφαιρας, υδροφόρου ορίζοντα, απαίτηση τήρησης εκ μέρους των βιομηχανιών περιβαλλοντικής λειτουργίας τους)

- ❖ Προστασία της φυσιογνωμίας των παραδοσιακών οικισμών, ως μοναδικού τουριστικού πόρου
- ❖ Ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, εγκατάσταση μονάδων ΑΠΕ (σε Πανεπιστήμιο, ΒΙΠΕ κτλ. έπειτα από σχετική μελέτη)
- ❖ Κυκλοφορία νέας γενιάς οικολογικών οχημάτων MMM μέσα στην πόλη
- ❖ Διαμόρφωση φυτεμένων δωμάτων ή όψεων όπου υπάρχει δυνατότητα, ειδικά στα δημοτικά κτίρια (θα δώσει και μία άλλη εικόνα στην πόλη)

Τέλος όσον αφορά την οργάνωση λειτουργιών μέσα στην πόλη, συμφωνούμε καταρχήν με την διευθέτησή τους από τις ομάδες μελέτης, με εξαίρεση μόνο την χωροθέτηση του συνεδριακού κέντρου στο Βελεστίνο, με γνώμονα την εξυπηρέτηση των αναγκών του διπόλου Βόλου- Λάρισας. Επιπλέον, βασικά στοιχεία σε αυτόν τον άξονα θεωρούμε τα παρακάτω :

- ❖ Επίτευξη πολυκεντρικότητας, ήτοι κατευθύνσεις δημιουργίας και τόνωσης τοπικών κέντρων Ν.Ιωνίας και λοιπόν οικισμών, με σκοπό την κατά το δυνατόν αυτόνομη λειτουργία τους ως προς την κάλυψη των καθημερινών αναγκών των κατοίκων
- ❖ Απομάκρυνση της ΑΓΕΤ από την υφιστάμενη θέση της, αποκατάσταση του τοπίου και είτε πολιτιστική επανάχρηση των κελυφών , είτε ΠΕΡΠΟ
- ❖ Αύξηση πεζοδρομήσεων, ελεύθερων χώρων και χώρων πρασίνου θα οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων (παρουσιάστηκε και παραπάνω)
- ❖ Εδραίωση λειτουργίας και προώθηση πολιτιστικών δρώμενων, σε όλη την πόλη
- ❖ Δημιουργία συνδυασμένου συστήματος MMM, επέκταση δικτύου ποδηλατοδρόμων θα οδηγήσει σε αποσυμφόρηση του κέντρου και μείωση των χρονοαποστάσεων
- ❖ Ενίσχυση του τομέα της καθαριότητας και προώθηση της ανακύκλωσης (πρόγραμμα ευαισθητοποίησης πολιτών)

- ❖ Δημιουργία περισσότερων χώρων άθλησης και παιχνιδιού για τα παιδιά μέσα στην πόλη (πχ αγορά από τον δήμο μη άρτιων και οικοδομήσιμων οικοπέδων και μετατροπή τους σε πάρκα, παιδικές χαρές κ.ό.κ.)

Τέλος, θεωρούμε ότι ένα ΓΠΣ (παρά τον πολεοδομικό του χαρακτήρα) θα πρέπει να περιλαμβάνει και ρυθμίσεις για την βελτίωση ποιότητας ζωής των κατοίκων που ανήκουν σε **ευάλωτες ομάδες πληθυσμού**. Δυστυχώς, δεν εντοπίσαμε τέτοιου είδους μέτρα από κάποια ομάδα εργασίας. Ωστόσο, θα μπορούσαν να προταθούν δράσεις όπως οι παρακάτω :

- ❖ Παρόλο το μικρό μέγεθός του (σε εθνικά και ευρωπαϊκά δεδομένα), τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί ο αριθμός των αστέγων (προσωπική εκτίμηση). Στα πλαίσια του ΓΠΣ, θα μπορούσε να προταθεί η αξιοποίηση, έπειτα από ειδική αρχιτεκτονική μελέτη και ειδική διαμόρφωση, πρώην βιομηχανικού κτιρίου (ή κτιρίων, ανάλογα με τις ανάγκες) για την διαμονή αστέγων
- ❖ Διατάξεις για την απρόσκοπτη κίνηση των ΑΜΕΑ στην πόλη (αυστηρά πρόστιμα εκ μέρους του δήμου σε οχήματα που παρκάρουν στις διαβάσεις, διαμόρφωση περισσότερων διαβάσεων σε δημόσια κτίρια κτλ)
- ❖ Περαιτέρω μείωση των διογκωμένων δημοτικών τελών για ευάλωτες ομάδες πληθυσμού (πολύτεκνοι, μακροχρόνια άνεργοι, άποροι, συνταξιούχοι κτλ)
- ❖ Ενίσχυση κοινωνικής επιχειρηματικότητας: ενίσχυση και κίνητρα (φορολογικές απαλλαγές, μειωμένα δημοτικά τέλη) επιχειρήσεων από γυναίκες, άτομα που επανεντάσσονται στον κοινωνικό ιστό κτλ
- ❖ Δημιουργία δημοτικού «παρατηρητηρίου» των προβλημάτων των ευάλωτων ομάδων (επιπλέον άστεγοι, έξαρση φτώχειας, άποροι κτλ)